

1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ BROŞÜRÜ

HAZIRLAYAN
BAHAR ALAKUŞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN VE REHBER
ÖĞRETMEN

1. Sınıf Çocuğunun Gelişim Özellikleri

Çocuklarınız uzun ve hayat boyunca devam edecek bir yolun henüz başındalar. Bu yolda nelerle karşılaşacaklarını, ellerinde nasıl araçlar olduğunu ve hangi duraklara uğrayacaklarını henüz bilmiyorlar. Bu yola çıkarken yanlarında hep onlar için en iyiyi düşünen siz ebeveynleri ve okulda öğretmenleri olacak. Bu sebeple de bu yıl öğrencilerin yaşayabilecekleri değişimlerle ilgili bilgi vermek istedik. Keyifle okumanız dileğiyle...

Bir çok çocuk için 1. sınıfın anlamı değişikliklere alışmak, uyum becerilerinin artması demektir. Bu daha büyük bir okula gitmeyi, servise binmeyi, yarı zamanlı programdan tam zamanlı programa geçişi, sorumluluk almayı ve akademik beklentileri karşılamayı içerir. Aynı zamanda, bir sırada oturma zorunluluğunu ve daha büyük çocuklarla birlikte olmayı, problemler karşısında çözüm geliştirmeyi de gerektirir. En önemli gelişmelerden biri ise, yeni öğretmen ve arkadaşlarla tanışmaktır.

Okula başlamak; ruhsal açıdan bağımsızlaşmayı, karşı çıkmayı, büyümeyi ve yaşam boyu öğrenmeye karşı geliştirilen yaklaşımları da içerir. Çocuğun ilk deneyimlerini yaşadığı 1.sınıf onun bütün okul hayatı boyunca "okul ve eğitim" kavramlarını nasıl algılayacağını belirlemektedir. Bu dönem, "bağımsızlığa yönelik ikinci adım", "sosyal benliği keşfetme" aşaması olarak da adlandırılır. Çocuk sosyal bir varlık olarak toplum içinde yer almaya başlar ve diğer bireylerle arasındaki ortak yönlerin ve farklılıkların daha çok farkına varır. Çocuklarınız için gruba dahil olma-olamama, diğerinin niyetini anlama-anlayamama, dengeli arkadaşlık ilişkileri oluşturabilme bu yıl önemli bir mesele olacaktır. Sağlıklı yetişkin ilişkisi kurabilme, kendini ifade edebilme, grupta var olabilme, zorlayıcı ilişkilerle baş edebilme becerilerini bu yaşlarda öğrenmeye başlarlar. Aslında okul yılları çocuklar için yaşam becerilerini geliştirdikleri ve deneyimledikleri bir ortam sunar. Bu ortamdan en sağlıklı şekilde faydalanabilmeleri için bir parça geride durmak, müdahale etmemek, izlemek fakat gerektiğinde öğretmene ve/veya psikolojik danışmana bilgi vermek çocuk için hareket ve öğrenme ortamı sağlar.

1. SINIF ÇOCUKLARI NASILDIR?

Bilişsel olarak çocuk 1. Sınıfta işlem öncesi dönemden somut işlemler dönemine, psikososyal olarak ise ödipal dönemden latans dönemine geçiş yapmaktadır. Yani bilişsel olarak; artık mantıksal çıkarımlar yapmaya başlarlar, odaklanma becerileri, sıralama ve sınıflama becerileri artar, bilgiler arasında bağlantıları kurabilirler. **Psikososyal olarak** ise; dürtülerini kontrol altına almaya ve yoğun yaşadıkları duygularını meraka ve öğrenmeye aktarmaya başlarlar.

Öğrenmeye isteklidirler:

Yeni birşey öğrendikleri zaman çok heyecanlanırlar. Her şeyle ilgilidirler, meraklıdırlar, enerjiktirler ve sürprizlerle doludurlar. Daha önceki deneyimlerinden öğrendikleri bilgi parçalarını birleştirerek problemlerini çözmeyi öğrenmeye başlarlar ve kendi fikirlerini geliştirirler.

Denemeye isteklidirler: 1. sınıf çocuğu hala herşeyi yapabileceğine inanır, bu yüzden de risk almaya açıktırlar. Yaptıklarını sergilemekten çok hoşlanırlar. Bu sebeple yaratıcılıklarını yüreklendirmek çok yararlıdır fakat planlama becerileri de desteklenmelidir ki riskler karşısında hazırlıklı olabilsinler. Ve riskler konusunda konuşmanız yararlı olacaktır.

Sorumluluk: Bu yaş çocuğu kendi kendini idare etmeyi öğrenmek için zaman harcar. Paltosunu asmak, kalemligini toplamak, çantasını hazırlamak, ayakkabılarını bağlamak, çalışma kağıtlarına ismini yazmak gibi ihtiyaçları gidermek uzun zaman alabilir fakat öncelikli olarak bu davranışların yerleşmesine yardımcı olmak ilerleyen süreçte ise hızlanmaları için pratik önerilerde bulunmak faydalı olacaktır. Bu tür sorumlulukları edinmelerine yardımcı olmak önemsiz gibi görünse de gerek akademik gerek ruhsal olgunluk için çok önemli faydaları olacaktır. Bu sebeple zaman olsa da kendilerinin yapması için lütfen zaman verin ve yüreklendirin .

Memnun etmek isterler: Daha bağımsız ve dışadönük olmalarına rağmen 1. sınıf öğrencileri ebeveynlerini ve öğretmenlerini memnun etmek isterler. Yaptıklarının farkedilmesi ve yaptıkları ile ilgili olumlu geribildirimler almak hoşlarına gider. Öğretmenlerinin verdiği bilgiler en doğru bilgilerdir, ebeveynlerinden çok öğretmenlerinin sözleri onlar için çok daha doğrudur. Bunun yanında ebeveynleri en sevdikleri insanlar olmaya hep devam eder.

Suçlama Oyunu: 1. sınıfta en çok karşılaştığımız konulardan birisi de birbirlerini suçlamalarıdır. Çocuklar artık kuralların farkındadırlar ve dikkatle kimlerin uymadıklarını izlerler. Kuralları ihlal edenleri sık sık şikayet ettiklerini görürüz. Bu gibi durumlarda onları ilgiyle dinlemeniz faydalı olacaktır.

Yoğun Duygular: 1. sınıf çocuğunun yaşamında birçok şey birlikte yaşanır. Bu, yoğun stres yaşamalarına sebep olabilir ve bu strese baş etmekte zorlanabilirler. Yaşadıklarının bir tek kendi başlarına geldiğini düşünüp herkesin başına gelebileceğini kestiremeyebilirler. Stresle başetmekte zorlandıklarında vurma, ağlama, dişlerini gıcırdatma, tırnak yeme, alt ıslatma gibi davranışlarını gözlemleyebiliriz. Bu gibi durumları bir süre izledikten sonra rehberlik servisini bilgilendirmeniz okuldaki takibimizi daha da kolaylaştıracaktır.

Çocukların yaşadığı bu karmaşa karşısında ebeveynin tutarlı olması oldukça faydalı olur; çocuğunuz kendinden beklenmeyecek bir olgunluk gösterirse ya da birden ağlamaya başlarsa şaşırmayın. Tutarlı davranarak çocuğa destek olmak onun uyum sağlamasını kolaylaştıracaktır. 1. sınıftaki çocuklar bir sonraki adımın ne olacağını bildiklerinde kendilerini daha rahat hissederler.

OKULA BAŞLAMAK NEDEN KAYGI YARATIR?

- Daha önce hiç Anne-babasından ve alıştığı ortamdan ayrı kalmamak,
- Fiziksel ortamın farklılaşması (okul içerisinde kaybolma veya okulda unutulma endişesi),
- Sınıf ortamında kendisiyle ilgilenilmeyeceği, fark edilmeyeceği düşüncesi,
- Oyun ihtiyacının devam etmesi, ders süresinin uzun gelmesi,
- Kuralları anlama ve uygulamada zorluk çekeceği düşüncesi,
- Başarısız olacağına dair düşünceler,
- Kendi ihtiyaçlarını karşılayamayacağı (yemek, tuvalet vb.) endişesi kaygı yaratabilir. Öncelikle kaygının kaynağını bulmak önemlidir.

ÇOCUĞUN KAYGISI KARŞISINDA EBEVEYN NE YAPMALI?

Sakin Olmak: Çocuklar yaşadıkları değişiklikler ve karmaşa sebebiyle kaygı duyabilirler. Kaygı, ebeveynle

çocuk arasında bulaşıcıdır. Çocuk, kaygı duyduğu, canı sıkıldığı her durumda ne kadar endişelendiğini anlamak için size bakacak ve endişeli olduğunuzu gördüğünde, korkularının yerinde olduğunu doğrulayacaktır. Ebeveynin okula ve öğretmene güvenmesi ise sakinliğini korumaya yardımcı olur. Her çocuk sorunların çözülebileceğine inanan ve sakin kalabilen ebeveyn ihtiyacı duyar. Sistem ve işleyiş hakkında donanımlı bilgiye sahip olmanız işinizi kolaylaştıracaktır. Sizi kaygılandıran durumlarla ilgili öğretmenden ve psikolojik danışmandan destek almanız rahatlamaya yardımcı olacaktır.

Yakın İlişki: Bu dönemde bütün sorularına cevap arayışı içinde olan çocuğunuza her zamankinden daha yakın olmanız güven duygusu oluşturacaktır. Okula gitmek istemiyorsa yadırgamadan dinleyin, kaygılarını paylaşın ve anlayışlı olun. Bu önemli dönemde olumsuz yaşantılardan veya büyük değişikliklerden uzak durmaya çalışın

Bilgi verme: Çocuğunuzu okulla ilgili olarak önceden bilgilendirin. Okulda olduğu zamanlarda onun yeni şeyler öğreneceğini bildiğiniz ve bundan onun da keyif alacağını düşündüğünüze olan inancınızı paylaşın. Okul çıkışında onu tam zamanında alacağınızı ya da servise bineceğini, evde mutlaka karşılayacak bir kişinin olduğunu ona açıklayın

UFAK İPUÇLARI

- Çocuğunuza gün içinde nasıl bir programınız olacağı hakkında bilgi verin.
- Eve geldiğinde okulda yaşadıklarıyla ilgili onunla konuşun.
- Okuldan ayrılırken ya da evden gönderirken **vedalaşmayı kısa tutun.**
- Okula gitmeyen çocuğunuz için evde ona cazip gelen durumları engelleyin ki okulu eve tercih edebilsin.
- Okulu oyun dünyası olarak göstermeyin.
- Okul gereçleri alışverişini birlikte yapın.

Sözel Olarak İfade Edilemeyen Duyguların, Bedensel Dışavurumu

Çocuklar olumlu ya da böylesi olumsuz duygularını sözelleştirebilmeyi ancak 9-10 yaşlarından sonra kazanmaktadırlar. Başkalarının ne hissettiklerini ise daha sonraki gelişim dönemlerinde öğrenmektedirler. Duyguların sözle ifade edilmediği dönemlerde yaşanan kaygı bedensel tepkilerle belirtilmektedir. "Zorlanıyorum" ya da "alışamadım" olarak anlatılmak istenen duygular, "karnım ağrıyor", "başım ağrıyor" ya da "midem bulanıyor" gibi bedensel yakınmalarla anlatılmaya çalışılabilir. Çocuğun evde geçirdiği süre uzadıkça okula dönmesi de o kadar zorlaşır. Evde uzun zaman kalan çocuk evden ayrılmakta güçlük çeker, okula dönme endişesi artar, sınıfa adapte olmakta güçlük çeker ve derslerden geri kalır. Akşam okuldan dönüşlerle ilgili planlamalar yapıp küçük ödüller koyabilirsiniz. Ama bunu, "okula gidersen bunu bunu yapacağız" şeklinde sunmaktansa "bu akşam için şöyle bir planım var, okuldan döndüğünde bunları yapacağız" gibi sunmanız çok daha iyi olacaktır. **Çok ihtiyaç duyduğunuzda** ise, okula gitmenin yasal bir zorunluluk olduğunu ve yasalara karşı gelinebileceğini anlatabilirsiniz.

Çocuğunuz okuldan ne kadar korkarsa korksun sorunun tek çözümü her gün okula gitmeye devam etmesidir.

Sağlıklı ve başarılı bir yıl dileğimizle...

Kaynakça:

- Ümran Korkmazlar; Ana Baba Okulu
- Lütfü İlgar; Yaşadıkça Eğitim Dergisi
- YA-PA Yayınları Anaokulundan İlkokula